

لیکۆلینه وه

فهزای شانۆ

فهزای سیمییایی سدره رهمز و کوّدهکانی نمایشت

نوسینی : صلاح جلال

سدرا نمايشتيكى فيستيفالنى شانوى عيراقى بو له بغداد له 1999 / 3/21 پيشكەش كرا .
نوسينى : دخزل الماجدى
دهرهيئانى : د فاضل خليل / راگرى نه كاديميئاي هونهره جوانه كانى به غداد

نه كته ره كان

- 1 عزيز خيون _____ حام _____ كوره گه ورهى سدرا
- 2 د.ميمون الخالدى _____ سدرا _____ پيره باوك : سدرا
_____ عمرا _____ براى سدرا
- 3 اقيال نعيم _____ ئيليث _____ ژنى سدرا
- 4 هيثم عبد الرزاق _____ هام _____ كورى بچوكى سدرا
- 5 فيصل جواد _____ يافت _____ كوره ناوه نجى سدرا

بەر لهوهی بکهوینه خویندنهوهی بونیاد و رمز و هیما و کۆدهکانی سدرای پیویسته ته نیاو ته نیا چرپه یهک له سه ر فهزا (SPACE) بکهین ، چونکه ئەم زاراوهیه نوێیه نیستا بۆته زانست ، ئەمەش ئەنجامی بایه خ دانی بو له هه مو بوارهکاندا . هەر بۆیه له لای زانای ئەمریکی ئیدوارد هال بو به زانستی بۆن (علم البون او البونیه) واته زانستی جیگه (علم المكان) بۆیهش ئەم زاراوهیه له سه ر ئاستی شانۆ زۆر نوێیه و بایه خیکی گه وری پیدراوه، چونکه فهزا له شانۆدا هەر گشتگیریهک نییه، به لکو له فهزای جیگه وه بو فهزای درامی و فهزای وهمی و فهزای ره مزی و فهزای دهق و فهزای... هتد. ئەمەش بیگومان بو شانۆی گهلانی که نار قورسای و زهحمهتی ههیه، به هوی کهمی سه رچاوه و زۆر هوکاري تر، له کاتیگدا رۆژ به رۆژ له جیهاندا په ره دهستی... به ردهوام سیمانیهکانی زانستی بروکسیمیا به ره مهینانی له سه ر دهکهن، هەر بۆیهش ئەم زاراوهیه به وهوه نه وه ستاوه که ته نیا به ربه ریان به پانتایی ناو ببری، چونکه بوعدیکی فیزیکی و فه لسه فی و هه نده سیشی ههیه و له سه ر ئاستی زمانیش به های تاییهتی خوی ههیه. له شانۆدا به ردهوام له لایهن تیور زانانه وه گه شهی پیدهدریت، (پیتهر بروک و ئوبر سفیلد) له سه ر نه وه ته بان که شانۆ له سه رتادا و به ر له هه مو شتیگ فهزای به تاله (الفضاء الفارغ) ئەمەش مانای شانۆ له هه مو شوینه واریکی بینایی و دیکور و شتی تر خالی بی، ئەمەش شوورش به سه ر هه مو نه و شتانهی له شانۆدا به مردویی ده مانه وه، بۆیه فهزای به تال مانای گوران... گورانی هه میشهیی له شتهکاندا له شتیگه وه بو شتیکی دی. ئەمەش له فهزای به تاله وه که به دهنگ و جوئهی که سه کان و په یوهندی شتهکان فهزا پر ده بیته وه، ئەمەش ده رختنی هیزی فهزا و جیهان بینی هتی، به م پییهش هه میشه کردهی گورانی شتهکان دهکات، هەر بۆیه ئەم زاراوهیه ئەرک و سیفاتی له شانۆدا زۆره و روشنیری هکی فراوانی دهویتی بو پیاده کردنی له شانۆدا له هه مو لایه نه کانه وه، چونکه ته مه نی سه ره لدانای خودی زاراوه که (50) ساله که دواتر به روهی پیدراوه و بو شانۆش زۆر نوێیه. ئەوانه ییشی که گه شهیان به م زاراوهیه دا (جاستون باشلا و یوری لوتمان و ناان نوبلر جیندریک هونزل، کیر نیلام، یاسین نه صیر، ئوبر سفیلد، پیتهر بروک، سامیه نه حمه د، سیزا، نه حمه د قاسم، نه دوارد هال... تاد) به تاییهتی له لای نه دوارد هال ئەم زانستی بروکسیمیا به لیکوئینه وهی ته واوی ههیه بو ههستی مرو فایه تی به رامبه ر به شتهکان و بایه خیکی گه وری له لای هال وه رگرت.

(كه نه وئيش له بنه رهدا چاره سهرى چه مكى روبر دهكات له دهره وى مهيدانى هوشدا (1)،
ل46.)

بهم پييهش بايه خ و تاييه تمه ندى زورى هه يه بو شانؤ و په يوه ندى به هه مو كوده كانى شانؤ و
كوده كانى سينوگرافى و وئنه و بيناسازى و ديكور و ئيكسيسوار و موسيقتا و شيكر دنه وى دراما و
په يوه ندى كه سه كان و په يوه ندىه نابورى و كومه لايه تيه كان و نايينيه كان و زمان ... هتد، ههر
بويه لاي ره خنه گر و زانايانى عه رهب به دوا گه رانئيكى زورىان له سهرى هه يه به گه رانه وهيان بو
راكانى (عه بدو القاهر جرجانى) و (ئيبن سينا) (ئيبه ن خه لدون) (محمد مورته زانئى زوبه يدى و
سه يفه دين ئه ئه مه دى و جويران مه سعود و فه راهيدى و چه ندانى تر.

(فه راهيدى دان به وه دا ده نيئت، فه زا: (جيگه يه كى فراوانه) جه بران مه سعود له فه ره نكي
رانئيدا پائپشتى دهكات پيئاسه ي فه زا دهكات به وى كه سيفه تيكي چول و فراوانى هه يه) (2)
ل8.)

بهم پييهش جيگه (المكان) و فه زا ليكوئينه ي زور له سهر وه سف و سيفه ت و واتايان هه يه، لاي
زور له تيور زانان جيگه به كيلگه يه كى ده لاي چر ده زانن يا به سه رچاوه ي له دايك بون. هيديجر
له بيرچونه وى جيگه (المكان) به مهرگ ده زانئيت
(ليبره دا بون پيروزى جيگه ئاشكرا دهكات، جيگه ئه و شته يه كه ريگا بو مروف دهكات وه كه مروف
بيئت، ونبونى جيگه مردنه (3 ل18).)

ئهمهش ماناكانى جيگه، به لام جياوازي جيگه و فه زا و تويژه ران فه زا و بوعدى فه زا و
وه سف كردنى به زياتر ده زانن له جيگه (المكان).

(فه زا سيفه تيكي كراويه بو جيگه يه كه (المكان) به لام خودى ئه و جيگه يه نييه، هه روه ها
وه سف كردنى زياتره له جيگه يه كى گه مارو دراو و ديارى كردنى به ته نيا سيفه تى (4 ل8)
بهم پييهش فه زا سيفه تى زياتره له جيگه هه روه ك به رامبه ربه وشه لاتينيه كه ي كه هه يه تى كه
له بنه رهدا لاي زور له زانايان ماناي دريژ بونه وه يه كى ديارى نه كراوه كه بيك هاتوه له دريژ
كراوه ي بچوكتر و ديارى كراو (*).

بهم پييهش فه زا بيسنوره... له بواري شانوشدا گوران له هه مو بونباده كانى شانؤ و بواره
كومه لايه تى و روشنبيري و هونه رى... تاد دهكات، چونكه فه زا شيوه يه كى گشتگيرييه (شموليه)
له شانؤدا كومه ليك ئه ركى تاييه تى له هه مو رويه ره كاندا گرتوه، هه روه ك لاي ئيبن خه لدون
(رويه رى خانو وه ك مزگه وت وايه فه زايه كه بو ئه وانى ته و اف ده كه ن (5 ل29).

فهزا جگه لهوهی که ئیستا زانسته لهوهو بهریش خویندنهوهی قوئی لهسهر کراوه ههر بویهش بهرامبههکهی بهکوردی به دواگه رانیکی زوری پسپورانهی دهویت نهوهک به پانتایی دابنریت، به لکو پیویسته فهزا ماهیهتی خوی ون نهکات رۆحی زاراوکه به کوردیهکهی ببینییهوه. ههرچهنده ئیمه پاشخانی لهوهو بهرمان نییه به تهنیا ههولیک بهناوی (فهزای کراوه له نیوان فهزای داخراو له) رۆمانی موسیقای مه رگی ناوهخته) م دیبوه له نویسی سیامه ند هادی که نهویش تووژینهوهی رۆمانه (***) له م لاو لا وهرگیان هه بوه، به لام زۆربه یان ههر پانتاییه نهو بوارهش دهگمه نه. ههرچهنده له شوناسی نادیار و سروشتی رۆمانی کوردی له م دوا بیه دا ئماژم به فراوانی دابو، به لام دیسان ههست دهکهم که بوعدی فه لسه فی نیه وهک فهزا بیریاران قسه یان لهسهر نه کرده، بویه پیناچیت هیج وشیهک جیگه ی بگریته وه، ههر بویه ئیمه پاش خانی تهواومان نییه بوی بویه من ههر فهزام داناوته وه.

فهزا له شانۆدا توانی هه مو بوارهکانی نمایشت بگریته وه، دهق، نهکتهر، ده رهینان، به م پییهش لیروه وه فهزای دهق.. سه کوئی، ره مزی، درامی... تاد، که هه مو یان په یوه ندیان به ریکه خستنی فهزازه هیه، ههر بویهش گۆرانیکی بنچینهیی و سه رتاسه ری سازاند... نه گهر به شانۆی چه رخی 19 به راوردی بکه ین که به دیکۆر دهستی پییده کردو به به ندیخانه کۆتایی دههات نهوا نهو جیاوازی و گۆرانیکاریه ده بینن، چونکه شانۆی نوئی فهزایه کی به تائه، نه وهک دیکۆریکی نیشته جی لهسهر شانۆ بمینیته وه ههر بویهش فهزای شانۆیی به های خوی ههیه پیویسته به سیفاتهکانی خوی له فهزا خه یائی و کۆمه لایه تیه کان جیا بگریته وه، ههروهک عهواد عه لی نهو ره خنه یه له ره خنه گر و وهرگی رهکانی عه ره ب دهگریت که له شیکردنه وه یاندا بو فهزای درامی له ناو نمایشتدا ناویته دهکهن به ئماژه پیدان و وینا کردنی به فهزای تری کۆمه لایه تی:

(فهزای کۆمه لایه تی وهک مال و کۆشک و ژور، یان فهزای رۆشن بیری وهک هوئی موحازه ره و هوئی سینه ما، یان فهزای سه رکوت که ره وهک به ندیخانه و فهزای ئابینی وهک که نیسه و مزگه وت، یان فهزای پیشهیی وهک به رپوه به رایه تیه کان و کارگه و تاقیگا و یان به پیچه وانه وه 63 ل 33)

به م پییهش عواد زاراوهی فهزای شانۆیی له جیگه ی شانۆ و فهزای درامی ده زانیت، چونکه فهزای جیگه که سه رجه م روداوهکانی شانۆی تیاد ده بینریت بویهش به پیی تیوره که ی ئوبرسفلید پۆلین کاری دهکات:

1- جیگه ی شانۆیی و شار

صلاح جلال

(جیگه‌ی شانۆیی به په‌یوه‌ندیه مادی و بینا سازیه‌کانی به‌شاره‌وه دیاری ده‌گریت) دواتر نه‌و جیگه‌یه‌یه‌ی که نه‌ناو فه‌زای شاردایه .

2- جیگه‌ی سه‌کۆیی (المكان المنص) شوینی هونه‌رمه‌نده نه‌زموئکاره‌کانه ، هه‌مو نه‌و پیووستیانه‌ی ده‌بیته هوی چالاکی و جوئه‌ی نه‌کته‌ره‌کان و کۆره تاییه‌تیه‌کان و بونی دیکۆریان نه‌بونی .

3- فه‌زای سه‌کۆیی (الفضاء المنص) به‌لایه‌نی که مه‌وه ده‌سه پینریتته سه‌ر سه‌رجه‌می روداوه‌کان که ده‌چنه سه‌ر سه‌کۆ .

4- فه‌زای درامی که نه‌مه‌ش نه‌ دو چه‌مه‌وه گه‌شه ده‌کات ،

أ) فه‌زای سه‌کۆیی که ده‌توانیت فه‌زایه‌کی مادی دیاری بکات بۆ ده‌قه شانۆیه‌که

ب) فه‌زای وه‌می که نه‌ ده‌قه‌که‌وه وه‌رگیراوه‌و له‌ویشه‌وه سه‌روش وه‌رده‌گریت (7 ل 35).

هه‌ر لی‌روهه گرنگی فه‌زا دهرده‌که‌ویت و گۆرانه بنچینه‌یه‌کانی نه‌ شانۆدا به‌م جو‌ره زاراوه‌یه‌کی قوئه و فه‌زا لی‌کۆلینه‌وه‌ی زۆری ده‌ویت ، هه‌روه‌ک پزیشکی نه‌مه‌ریکی هیمفری نوزمون سه‌ره‌پای نه‌م پانتاییانه وای پینشیا‌ز کردوه :

(ناو نانی چه‌ند نمونه‌یه‌کی فه‌زا وه‌ک فه‌زای کی‌شکه‌ر بۆ کۆبونه‌وه وه‌ک نه‌و گۆره‌پانانه‌ی که خه‌لکی تیادا کۆده‌بیته‌وه یان گازی‌نۆی پارسی و بیانزای ئیتائی ، نه‌مه‌ش هاوشی‌وه‌ی فه‌زا به‌دوکه‌وتوه‌کانه... وه‌ک ژوری چاوه‌روانی نویسنکه گه‌وره‌کان ، کلینکی پزیشکیه‌کان و ده‌رونیه‌کان که ئیشیان به‌ داب‌رینی خه‌لک ده‌ناسریتته‌وه (8 ل 51).

لی‌روهه ته‌نیا په‌نجه‌ره‌یه‌که‌مان له‌سه‌ر فه‌زا کرده‌وه که نه‌لای ئیدوارد هال نه‌م زانسته به‌داسه پاندنی‌ک ده‌زانیت نه‌ پینشکه‌شکردنی مرو‌ف بۆ فه‌زا و چالاکیه‌کانی بینا سازی ناو مال و مه‌ده‌نیه‌ت .

لی‌روهه نه‌ فه‌زایه‌کی به‌تال (الفضاء الفارغ) یان جیهانیکی پاکژ و نوی، خالی نه‌هه‌مو شوینه‌واریک وه‌ک په‌ره‌یه‌کی سپی بۆ جیهانی بینه‌ران که گومانی خویان و ئاماژه‌کانیان به‌ خه‌یالی خویان ته‌شکیل بکه‌نه‌وه ، چونکه بینه‌ران نه‌ هوئیکدا دانیشتون سه‌یری جیگه‌یه‌ک ده‌که‌ن که هیچ شوینه‌واریه‌کی تیدا نییه ، جیهانیکی نوییه نه‌مه‌ش پیچه‌وانه‌ی بینه‌ری شانۆی ته‌قلیدییه که به‌ر نه‌ نمایشته و به‌ر نه‌ روداوه‌کان له‌دیکۆری جیگیرو وینه و شتومه‌ک و نه‌و موفرده‌دانه‌یان ده‌روانی که له‌سه‌ر سه‌کۆی نمایشته هه‌بون وه‌ک شوینه‌واری چیشته‌خانه و مال به‌ جیگیری ده‌مانه‌وه، نه‌مه‌ش له‌شانۆی نویدا به‌ پیچه‌وانه‌وه فه‌زای به‌تال هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه

په یوه ندى نیوان بینهر و نه کتر له سر بنه ماکانی خه یال و و وههم دروست دهن به رامبه ر به و جیگه یه ی که له جیهانی واقیعیدا نییه، چونکه فهزای به تال وهك لا په ریه کی سپی وایه شتی مردو نیشان نادات و هه میسه هه لده ستیت به گورانی شته کان. بینهر سه رته تا هیج شتیك نابینیت و له گه ل روداوه کتوپریه کاندانده نیشه دهکات... چونکه شیکردنه وهی بینهر سه رته تا بو دهقی شانوییه که که به پیی باری رۆشنبری و نایدو لۆژی خوی هه مو کۆده کانی نمایشت هه لده وه شینیتته وه (فک الکووات) بو به کۆد کردنی نوی (تکوید) نه مهش واتای نه و له دایک بونه یه له شانودا و مانای نه و گورانیه له شتیکه وه بو شتیکی دی و به پیچه وانده وه، چونکه پروژی شانو گورانیه، گوران له هه مو شیوازه کان نه مهش به پیچه وانده ی نه و نمایشتانه ی که به کۆداتی وینه یی وه رگیراوه دپازینرینه وه و پیشانگایه ک بو بینهر ده سازینن، چونکه سروشتی شانو جیوازه له پیشانگا و روانینی که ل و په لی ناو مال به لکو په یوه ندى به نال و گوری شته کانه وه هه یه، چونکه شانو توریکی نامازیه یه و بو دامه زرانندی سیستهمی نامازه هه ول ددها، به م پییهش شانو ده بیت نه و شتانه ی که کاریان پیده کات له گه ل داهینانی نه کتره دا بیت، چونکه له جیهانه واقیعیه که ی خومان جیهانیکی ترمان نیشان ددهات،

هه ر لیروهه گه مه ی نه کتره و بینهر دروست ده بیت، نه کتره و نه کتره، یان بینهر و بینهر، نه مهش له فهزای خه یالییه وه به رجه سته ده بیت... چونکه گوتاری شانوی پیکه اته ی جیهانه درامیه که یه، نه وه ی که بینهر تی ده گات و بونی هه یه، بویهش په یوه ندىه کان له و ساته وه دروست دهن که نه کتره به جوئه و دهنگی خویان فهزا ده خو لقیینن، چونکه تازه گه ریته له شانودا له به دیهینانی فهزاویه که هه ولی گواستنه وه ی بیناسازی ددها بو دینامیکیه تی بونیته تی ناشیوه یی (لاشکی)

هه ر به م پییهش بنه ماله ی سدرا

له جیهانیکه وه > — < بو جیهانیکی تر،

له لافاوه وه بو > < وشکانی،

له گونا هه وه > < بو پاگژی

به توری گومانه نه زه لیه که یان.. به رامبه ر به بون و نه بون، له دوزینه وه ی جیگه یه ک له جیهان، له جیهانیکی ونه وه بو جیهانیکی تری نه زانراو هاتن که له نیستای ناماده بونی بینهره دا... له ری رسکانندی خه یالییه وه جیهانیکی وه می خو لقیاند، نه مهش داهینانی فهزایه له ریگه ی دایه لۆژی که سه کان و بونیان له و جیگه یه دا نه مهش دیاریکردنی فهزای جیگه بو، که له فهزای

صلاح جلال

دهقهوه سهرچاوهی گرتبو، چونکه ههمیشه نهو پرسپاره دهکریت که دهق چی فهزایهک دهخوئقیینی؟ نهمهش تواناو زیندوییتی دهقه بو دیاریکردنی فهزا، چونکه ناشکرایه دهقی شانوی بی ههمیشه نه سنوری فهزادا ههستی پیدهکریت، ههروهک نهو په یوهندیانهی که دهقه که دایدهمه زینیت، فهزای درامی سدراش چینی نهو روداوه بو که نه دهقهوه سهرچاوهی گرتبو... چونکه دهقی سدرای خویندنهوهی دههینههه و جیهان بینی هیزیکی تری پی به خشی بو، نهمهش به کردهی به یه کدا ترزانی دهقهکان (التناص) نهمهش به چهند دهقیکی شکسپیر وهک ماکبیت و هاملیت و شالییر و ئوتیلو و چهند دهقیکی تری)

خویندنهوهی دههینههه بو دهقی شانوی پیویستی به پوانین و جیهان بینی نوی هه یه، نهمهش دهلالهتی گوران و هاوچه رخیمان له لا نیشان ددها وهه لگری کیشه و مه عریفه کانمانه، چونکه دهق رهنگدانهوهی زهمن و زهمن و شارستانی... کاتی خویهتی، پیویسته له نیستادا وهک نیستا مامه نهی له ته کدا بکریت.

(تا نیستاش به ردهوام لیکنهوهی سیمیاکی دهقی شانوی په یوه دهکات وهک به شیکی نه دهبی هاوشیوه به پومان و چیروک. له کاتی کدا مامه نه له گه ل نمایشتکردنی شانوییدا ته واو ده بییت له روی بوچونی سیمیاکی ترهوه (9) ل 58)

لیروهه چوئیهتی خویندنهوهی جورا و جور بو دهقی شانوی هه یه و دهردهکه ویت که به ردهوام پیویستی به جیهان بینی نوی هه یه... چونکه شانو نهو ناوهیه که ناتوانریت دو جار خوی پی بشوریت. نهمهش بهو هه مو گوران و جیاوازیانهی به سهه په یوهندیانهی دهق و دههینهان و نواندن که به گشتی له کردهی نمایشتادا رهنگ دده نهوه...

شانوی ته قلیدی له سهه ره تاوه دهقی ده خویندنهوهی دههینههه مل که چی نوسهه و نه کتهه ملکه چی دهسه لاتی دههینههه، زور جار نهو دهقانهی که هی چهند سهده له وهو به ربون به هه مان رواهت و جیهان بینی و زهمنی خویهوه نیشان ددهه، که نهمهش هه لگری کیشه مه عریفه کان نه ده بو... شانو نیستا پیی ناوهته قوناغیکه وه که کودهتا به سهه دهقدا بکات، کودهتای دههینههه سهه ره تا بو دهق دواي نهوه کودهتایه کی کومه ئی که جیهان بینی نه کتهه رهکان و دههینههه... کودهتای نه کتهه ره له سهه دهسه لاتی دههینهان... چونکه نهوان خویمان داهینههه ره فهزا و زمان و روداوان داهینههه ره وینه و... تاد

شانۆ ناویکه بویه نابیت له خهون و رابردوی چه ند سه ده له وهو بهر نوقمان بکات، به لکو ده بیئت له نیستادا قسه کهر بیئت... چونکه پیویسته هه لگری کیشه مه عریفیه کانمان بیئت، بویه هه لبراردنی هه ر ده قییک بۆ نمايشت پیویستی به خویندنه وهی نوئ هه یه.

سدرا ده قییک (د. خه زه ل نه لاجیدی) بو، پرۆژه کانی نه ویش دروست بونه وه و روخانه، نه م ده قه ش ده قییک نوئ بو هه لگری کیشه مه عریفیه کان بو، له لای ده رهینه ریش خویندنه وه یه کی نوئ و جیهان بینی و دارشتنه وه یه کی نوئی بو کرد بو نه مه ش وایکرد که نمايشته که هه لگری چه مکه مه عریفیه کان بیئت... هه روه ها پیوه ندیه کانی (تناصیه) نیو ده قی که بو به مایه ی گۆران... جیهان بینی هه کی نوئی دایه ده قه که... به و کرده ی به یه کا ترژانی ده قه کانیش هیژیکی تری به م نمايشته به خشی و ناکۆکی و په یوه ندی ئال و گۆر دروست بو، توپی رهمز و هیما به رجه سته ببو... هه روه ها په یوه ندی گشتی به فه زای شانۆوه و نه و په یوه ندیانه ی که فه زای ده ق به رجه سته ی کرد بو چونکه په یوه ندیه نیو ده قیه کان کاریگه ری ته وایان هه بو" جولیا کریستیفا" نه و په یوه ندیانه به م جوړه دیاری ده کات:

(ده ق گۆرانکاری ده قه کانی دییه، پرۆسه یه کی نیو ده قیه، چونکه له فه زای ته نیا ده قی کدا وشه و رسته ی ده قی دیکه هه یه که یه ک یه کتری به تال ده که نه وه (10 ل 145).

به م پییه ش سدرا پرۆژه یه کی به هیز بو له په یوه ندیه کانی نیو ده قی و به یه کا ترژان، نه میش به ره مه یینه ری گوتاری شانۆیه و په یوه ندی به و داهینانه ی نه کته ره کان هه یه که له نمايشتدا کردیان، چونکه شانۆ نامه یه کی شیوه زمانی ده گه نیئت له بهر نه وه ی فه زای درامی له وشه کان دروست ده بیئت و چه مکیکی تاییه تی هه یه بۆ فه زای سه کۆیی که ده بیئت فه زایه کی مادی بۆ ده قی شانۆی دیاری بکات، چونکه هه ر جیگه یه ک له فه زای سه کۆیی وینه یه که له جیگه ی نیمه له عالمی واقعی،

ناشکرایه فه زای جیگه سروش له فه زا ده قه وه وه رده گریت هانتی که شتییه ک له جیهانیکی رابردو شو راوه به لافاویکی سه رتا سه ری، ته نیا و ته نیا بنه مائه ی سدرا و که شتییه که ی نه میش له بابته که شتییه که ی نوح و هه مان روداو بۆ مرو قایتی... نه گه ر به په یوه ندیه نیو ده قه کانیش بیئت نه و په یوه ندی به به شیکی نه و روداو وه هه بو، (نوح) کوره که ی به جی هیشت تا بخنکیئت... سدراش (یام) ی به جی هیشت.

نیروه وه له لافاو و دوای لافاو و پیش لافاو کرده ی ناماده بون و ونبون دروست ده بو، نه مه ش هه لگری ده سه لات و چه مکه کانی ده سه لات بو له پیش زه مه نی روداو هکان و دوایی... نه و ده سه لات

دهسه لاتیکی غه بییه یان دهسه لاتی نیستای جیهان که به جهنگی سارد له یهک چرکه دا جیهان خاپور دهکات؟!

هر لیره وه په یوه ندی نهو جیهانه به جیهانی واقعیه وه ... نیمه له جیهانی واقعیه وه سهیری روداویکمان کرد که له واقعیه دا بونی نه بو ، نه مهش نه فسانه یه کی دروست کراو بو ههروهک " بارت " نماژی پیدهکات ، نه م روداوهش له هیزی دهقه وه سروشتی وهرگرتبو که توانی بوی نوحیکی هاوچهرخ له چرکه ساتی نیستادا نیشان بدات ، نه وهک نهو نوحه ی پیشو ، یا خود هه مان روداو ، به لکو سود لهو روداو به شیوه یه کی فهنتازی وهرگیرا بو ، نه مهش له هیزی دهقه که وه سروشتی نهو نه فسانه یه ی وهرگرتبو ، نه مهش پیوه ندیه کانی فهزای خورافیه به فهزای واقعیه وه و ناستی نهو په یوه ندیانه درده خات .

فهزای دهق به جیهان بینی نوئی و هیزی خوئی فهزای جیگه ی دیاری کرد و له فهزایه کی به تالدا یاری که سهکان و په یوه ندی نالو گوپی شتهکان و تیشک و موسیقا و زمان (من ، لیره ، نهوئی) نه مهش دیاری کردنی فهزایه .

شوینکات له رابردو و نیستا دیاری کراو نه بو ، نهو جیهانه ی گه شتیه که ی لیوه هاتبو ته نها له لایم که سی قسه که ره وه له نیستادا ده گیرایه وه له ریی سه رده وه ناماده بونی رابردو هه بو ، نهو ی له فهزای سه کوپی ده بینرا ، نه مهش سروشتی فهزایه کی وه می بو ، چونکه گیرانه وه له فهزای سه کوپی پابه ندی وه مه بو جیگه یهک له عالمی واقعی ، نه مهش په یوه ندی به وه مه وه هه یه هر بویه ش گیرانه وه ی نهو جیهانه ی رابردو به لافاو و کاره ساته کتوپریه که فهزای وه می خولقاند ، گرنگی نه م نمایشته له وه دا بو له چوار چیوه ی نهو فهزا وه میه وه به وینه یه کی خه یائی له لای بینر ته شکل ده بوه وه ، چونکه نیشاندانی نهو جیهانه دیسان نه م جیهانه واقعیه بو له ریی وه مه وه ته شکل ده کرایه وه هر به م پییه ش په لکیشی روانین و جیهان بینی نمایشته که ده بوین له خویندنه وه ی نهو نماژو وینه و رهمزانه که هه بون و به رده وام هه لوه شانندنه وه ی کویدهکان و به کوید کردنی نوئی و کویده لوه کیهکان و به رهو کویداتی کومه لگه ی بونیه ی گشتی ده بردین .

هوئی شانو خالی له ریی سه کوپی بهرز و (په رده .. ستاره) جیاوازی نیوان فهزای نواندن و هوئی بینهران ده بینرا ، چونکه جیاوازی نه مهش بو فهزای شانویه که فهزایه کی کراوه ی چول بو ، که سهکان له ریی تو مار کردنی زانیاری خو یانه وه له سه ر لافاو ، رابردو ، شتنه وه ، کوشتار ، ناکوکی

، دسه لات ، مروقايه تي ... فهزاي شانويان خولقاند ليروهه گومان و وههم بهرامبهر به كيشه و سه رنج له رهمز و هيماكان و كوده كان ...

كه شتي رهمزي دسه لات بو ههروهها ناماده بوني ناو ، نه مهش ناماده بوني ون بو ، ناو ده لاله تي دواني هه بو ، نه لايهك بهرامبهر به جيگه يهكي ناديار و نه لايهكي تر جيهان و مروقايه تي بهم پييهش بهرامبهر بهو جيهانه ي رابردو پرسياره مه عريفيه كان دروست ده بو ، بهرامبهر به جيهانيك كه نه نيستاي ناماده بوندا بوني هه بو له ريگه ي وههمه وه نه عالهمي واقيعيدا جيگه يهكي ده گرت ، نه مه پرسياره كانى ده ورژاند نهو جيهانه چي بو ؟ به چي تاوانيك مروقه كانى نوقمى شه پول كران ؟ بو ته نيا بنه ماله ي سدرا به كتيبه پيروزه كه يانه وه ده رچون ؟ نيا پهياميكي غه ييي بو ؟ يان دسه لات يكي تر له پشتي زهمه ني روداوه كانه وه هه بو ؟ كه هه ر نهو كومه نه كه سه ي كه ناماده بون له سه ر فهزاي سه كويي له جيهاني واقيعدا بونيان هه بو ، روداوي نهو روداوه رابردويه يان له نيستاي ناماده بوندا ده گيرايه وه ، بهم پييهش فهزاي وههمي بهرامبهر به بون و نه بون لهو پاكرزي و لافاوه لهو زنجيره روداوي كه تو ري ده لاله تي نمايشته كه يان پيك هينا بو ، به رده وام بينه راني خستبوه نيو كرده ي نيستا و رابردو .

نه كته ري يه كه م به راكيشاني په تي كه شتبه كه ، دوايي دوهم نه و يش هه مان چه شن ويينه ي ماندويي يه كه م نه جه سته ي ده بينرايه وه به راكيشاني كه شتبه كه نه وسا نه كته ره كانى تر به هاوارو دهنگه سيميوتيكه كه ي سه ره تا يانه وه و بهو سروده به هيژه به تيگه لي تيشك و موسيqa فهزايان پر كرده وه ، كه سي يهك و دوهم روژه هه لات و روژاوا يا باكور و باشور يان راست و چه پ فهزاي جيگه يان گرت ، كه ده لاله ت بو له دابه شكردني دسه لاتى جيهان ... يا خود ديار ي كردني جوگرافيا ... يا به شكردني ميرات ... تاد

نه وسا كه شتبه كه وه ستاو كه سه كان له سه ر نيستا و رابردو دايه لوژيان پيك هينا :

* (من ، تو ، لي ره ، له وي ... نيستا) ده ستي پيكرد ، نه مهش واته نيمه ي فهزايي .

هه ر ليروهه فهزا له بي شيوازييه وه دروست بو له نيوان (لافاو وشكاني) هه ر له گه ل پر كرده وه ي فهزا نهو فهزا دراميه ي له نه نجامي گيرانه وه ي نمايشته كه وه فهزاي وههمي خولقاند بهرامبهر بهو فهزا رهمزيه ي كه رو به ري شانوي كرته وه نه مهش سيفاتيگه له سيفاته كانى شانوي زيندو :

* (نه م كاته پيروزه نه دال ده بينم نه قه له رهش) (***)

* (له ماوه ي چل شهو و روژدا خودا جيهاني شت هه مو گيانه شه رانگيزيه كان له مرودا روشتن و ناويش هه مو نه وانه ي له سه ر زه وين له پاشماوه كانيان پاكي كردنه وه (11ل1) .

جیهانبینی له کاتیکی پیروز خالی له بونی قه ل و دال به رامبهر به و لافاو و شتنه وهی مرو قایه تی که زمه نهی شتنه وهی جیهانه ،

لیروهه ناو چهند چه مکیکی هه یه له ونبون و ناماده بون که دیسان ده لاله تی جیهانه .. ههروهه و ونبون و ناماده بونی قه ل و دال که ده بییت رمزیک بییت بو کاره ساته کان .

نهم ساته پیروزه که قه ل و دالی تیا نابینم ، مانای بهر له و کاته بینومه ، هه لیره وه قه ل و دال دیسان ره مزی دهسه لاتن ، نهمهش بینهر ده خاته سه رته شکل کردنه وهی ره مزه کان به خه یالی خو ی ، وههم به رامبهر به (خوداوه ند ، دهسه لات ، په یامبهر ، مرو قایه تی ، مهرگ ، ژیانه وه ، بون .. تاد) نهمهش په یوه ندی هه مو کرداریکه که له سه ر به های نامه ی راگه یانندن ده وه ستییت ، بهم پییهش زانستی سیبرنییتیکا په یوه ندی به کرداره کانی و په یوه ندی ده ست گرتن به سه ریاندا و له هه مو نامراز و بونه و ره کاندا نهم په یوه ندیانهش هه ر له دهنگی نه کتهره کانه وه به شیوه یه کی نیقونی یا خود گروگالی سیمیونتیکی هاتن و له په یوه ندی زمانه جهسته پییه که یانه وه په یامنییری نامازه یی (مرسل الاشاره) تا په یوه ندی کانی تر . نهمهش له لای (هال) ته نیا له نیوان نه کتهره کاندا نییه ، به لکو له نیوان نه کتهر و ته ماشا کاراندا یه ،

نه و پیوه ندی هی که له جهسته ی سدرا بو جیهانگیری دیاری ده دا... جهزیک بو ده یویست پاش شتنه وهی جیهان دیسان بیگریته وه سدرا چی ده ویست و تیکدانی جیهانییک بو دروست بونه وه ؟ نه وه کانیش ده یانویست گوړان بکه ن ، هه مو نه و روخان و دروست بونه وه یه یان ده ویست ، کی سدرا ی کوشته ؟ نا کوکیه کانی نیوان وه چه له شه ره شم شیر چی په یامیکی هه بو؟ نهمهش له ریگه ی که نالی راگه یانندن وه ده رده که وت ،

ههروهک هال نه و پیوه ندی هی نیوان نه کتهر و بینهر به و چهند که ناله راگه یانندنه نوییه ده زانییت که له نمایشته که دا هه ن ، وهک بو نکردن و ده ست لیدان . چونکه لای نه و هه مو شیکردنه وه یه کی شانوی و هه مو رهوتیکی نمایشت و کو ده کان به ریگه ستنی فهزای شانوی و فهزای نیو که سایه تی (البیخصیه) ده زانییت ****

نهمهش لای نه و ناوانی په یوه ندی کانی بونی هه یه ، بهم پییهش جیهانیکی نوی دامه زرا .. نهم په یوه ندیانه له ریگه ستنی فهزای شانوی له فهزای سه کوپی و فهزای درامی و فهزای ره مزی و فهزای وهمی ... نمایشت به کشتی دیاری ده دا... چونکه په یوه ندی کانی نیو که سایه تی په یوه ندی هه یه به هه مو نمایشته که وه له نالو گوړی شته کان و په یوه ندی که سه کان و

په یوه نډیه کانی تر، په یوه نډی به توږی هیما و نماژه و رهمز و نیقونه به و روداوهی له سره سه کو ده گپر د ریته وه،

نهم په یوه نډیانه نهم نمایشته به ریڅخستنی فهای شانو به رجه سته ده بو، چونکه گورانه کان له ریڅه ی نه کتر و ههمو کوډه لاوه کی و چونیه کیه کان به تاییه تی نه و کوډانه ی که نه دای نه کتر یان ریڅه خست و له نامه ی گوتاری شانوییه که دا کوپان ده کردنه وه، چونکه گوتاری درامی تو مار کردنی ساتیک له نامه بونی فهای و قسه که ری درامی له ریڅه ی

(لیره، من و نه و)

(بو به جیهیشت) .

تا (له وی و نهم کاته پیروزه پاکز بونه وهی نه وان نه مان نه و ... تاد) .

نهمه ش دیاری کردنی فها بو.

(نهم و شکانیه) نیره ی فهاییماننه ههروهک حام ده تی :

* (مهرگ باشره (12 ل 2))

نهمانه و چندین دایه لوژی تر و که نائی تری زمانی هاوبه شی کردنی زهینی بو بو نه و جوړه نماژه ته عبیریانه ی له نمایشته که دا هه بون چونکه ههمو نامه کانی شانوی شپواری و زمانی ههمو رهمز و نیقونه کان له ریڅه ی نه کتره وه راده گه یه نرا، چونکه نه کتر داهینه ری شته کان و په یوه نډیه کان بو، نه کتر داهینه ری فها بو.

جگه له وهش کرده ی نامه بون و ونبون به رده وامی هه بو..

(هه لو، قهل، خوداوه نند، شتنه وه، مه لیک، سدر، ده سلات، کتیبه که، مروقیه تی، که شتی،

ناو، مردو...)

به رامبه ر به تو فانیک که له رابردو هه تی کرد بو، له نیستادا له سره زاری که سی قسه که ره وه ده گپر د رایه وه، به م پیبه ش نهم نمایشته له ناو گوړی دو جیهاندا، هه ر نهم روداوهی که له رابردو دا هه بو دیسان نامه گیان هه بو، به که سایه تیه کانیشه وه له فهای جیه که دا.

به م پیبه ش فهای وهمی وینه یه کی گرنگ بو له گپرانه وهی نه و روداوانه که گپرانه وه یه کی وهمی هه میسه له فهای سه کوپی ده بو به جیه که یه ک بو نیمه له عالمی واقعی، که نه ویش فو تو یه ک بو له فهای راسته قینه،

به م پیبه ش بینه ران به خه یائی خو پان نه و رهمزانه یان ته شکیل ده کرده وه چونکه بینه ران تاکیتی خو پان بزر ده کرد، کرده ی دابرا نی خود دروست ده بو، فهای به تال به بونی نه و

صلاح جلال

کاراکته‌رانه که واتا و ده‌لله‌تی خوین ده‌گه‌یاند له‌جیگه‌ی شانۆبیه‌که که جیگه‌یه‌کی نه‌فسونای بو، نه‌مه‌ش بونی نه‌و کاره‌کته‌رانه‌ی به‌بینه‌ر ده‌گه‌یاند به‌م پبیه‌ش نمایشته‌که له‌جیگه‌ی شانۆبیدا ده‌وری ده‌گیڤا و له‌روانینی بینه‌ردا به‌کار ده‌هینرا،

(نه‌و جیگه‌یه‌ی که نمایشته‌که‌ی تیا ده‌کریت دو بواری سه‌ربه‌خوی نۆرگانی له‌خۆ ده‌گریت، نه‌ویش بواری یاریه‌که که نمایشته‌ی تیا دا به‌رجه‌سته ده‌بیت و بواری بینین، نه‌و جیگه‌یه‌ی که بینه‌رانی تیدا به‌ (13 ل 34)

به‌م پۆلینکاریه‌ ده‌رخستنی گوتاری شانۆبیه‌که ده‌لله‌ته‌کانی بو له‌بواری نمایشته‌وه بو بواری بینین، که هه‌نگری بونیادیکی گه‌وره بو له‌روداوه رۆشنگیری و کۆمه‌لایه‌تیه‌کان، نه‌مه‌ش یه‌که‌یه‌کی سیمیۆلوژی پیک ده‌هینا، چونکه فه‌زایه‌کی به‌ر فراوان بو به‌شیک له‌ فه‌زای خه‌یالی بینه‌ر به‌و جوړه ته‌شکیلیان ده‌کرده‌وه.

(نه‌و فه‌زا درامیه‌ی که ده‌قی شانۆبی وینای ده‌کات که له‌م ریگایه‌وه دیگیڤیته‌وه و ده‌یناسیت، واته نه‌و فه‌زایه‌ی که له‌سه‌ر شانۆه‌یه به‌شیکه له‌فه‌زای نه‌ندیشه‌کردن، که به‌شیوه‌یه‌کی بینراو ویستراو ده‌بینریت له‌سه‌ر شانۆ، که نه‌وه شوینی روداوه که له‌سه‌ر شانۆ وینا ده‌کریت به‌ توخمه‌کانی دیکۆر و نیکسوار و جوڵه‌ی نه‌کته‌ر (14 ل 34).

نه‌م نمایشته له‌ ریگه‌ی فریشته‌یی نه‌کته‌روه به‌و په‌یوه‌ندیه‌ی له‌ ئالوگۆری به‌ موفره‌ده‌وه و شته‌کانه‌وه :

(عه‌ره‌بانه، شمشیڤ، گۆر، دار، په‌ت، مورو، تاج، به‌رگ، کتیپ... تاد)

نه‌و روداوه نه‌فسانه‌ی نامیژه‌ی فه‌زای ده‌ق به‌م پبیه‌ش په‌یوه‌ندی و گۆرانی شته‌کان و که‌سه‌کان و روداو و به‌ره‌م ده‌هات، قسه‌که‌ری درامی چرکه‌کانی نیستایان تۆمار ده‌کرد، چرکه‌کانی نه‌م فه‌زا درامیه‌ که :

(نه‌وه‌تا نیره‌ن ناماده‌ن)

سدرا نیره‌ ناماده‌یه به‌که‌شته‌که‌وه، هه‌روه‌ها له‌ دوا‌ی گۆرانی که‌شتی به‌ عه‌ره‌بانه،

حام نیره‌دا هوار ده‌کات ...

یافت... تاد

به‌و جوړه‌ش گوتاری شانۆبیه‌که ده‌گه‌یسته‌ ناسته‌ زه‌مه‌نه جیاوازه جوارا و جوړه‌کان... له‌ نیستادا نیشیان ده‌کرد، نه‌و زه‌مه‌نانه‌ی له‌رابردو و داها‌تودا وه‌ک لافاوی رابردو جیهان، مروّف،

صلاح جلال

(یام) که رهمزی مرقایه تیه و ههروهها گه یشتن به دهسه لات و باوکایه تی میرات ، هه مو نه مانه له نیستادا قسه کهر بون ، بهم پییهش نهو جیگه ییه له نیستای ناماده بوندا بونی هه بو ، نه مهش لهو فهزای جیگه ییه دا توانی نهو کرده ی ناماده بون و بزر بونه بهرجه سته بکات ، چونکه فهزای جیگه فهزای روداوه کانی دهق بو ، کاره کته ره کان لهو فهزای جیگه ییه دا کرده ی پوخان و دروست بونه وهیان سازاند ، چونکه جیگه ی شانویی تاییه تمه ندی خوی له بواری بینین و یاریه که دا هه ییه .

(به واتایه کی تر هه مو جیگه ییه که ده شیت بیینه جیگه ی شانو ، به مهرجیک جیگه ییه کی ته واو به جیبه یلیت بو جو له ی نه کتهر و بونی بینهر (15 ل 35) .

دیاریکردنی جیگه ی شانویی له فهزای دهقه وهیه بهو پییهش تاییه تمه ندی خوی له پانتای نیوان یاری و بینیندا هه بیته ... نیتر فهزای شانو له ری که سه کانه وه جیگه نه فسونای دهکات .. له ری وه هه وه ... نهو جیگه ییه دهکاته جیگه ییه که له عالمی واقعی ، نه مهش پایه ندی وه هه له نمایشته دا به نالو گو ری هیما و رهمزه کان .. خولقاندیان وه همیک که له ریگه ی خه یالمانه وه رسکا .. به رامبه ر به که شی نمایشته که هه ر بهو جو رهش له لا په ره ییه کی سپیه وه تو مار ده کرا .. چونکه هه همیشه بینهران له کرده ی ناماده بون و بزربون دابون ، هه همیشه نه وه ی بوه ناماده گی هه بو :

(نهو بیرۆکه ی ناماده بون و بزر بونه که دهگاته بهررتترین لوتکه ی سنوری خوی ، بهرده و امیش ناماده گی هه یه له کاتی کار کردندا له هه مان کاتدا بزر ده بیته تا دهسه لاتی نه سه پی نیته سه ر کاره که (16) ل 10 .)

نامازه جیاوازه کانی نه م نمایشتهش لهو کرده ی ناماده بون بزر بونه وه تو مار ده کرا .. که هه همیشه ناماده گیان هه بو ، نه مهش له هیزی دهقه که وه سه رچاوه ی گرت بو .. نهو کوده تایه ی که ده رهینه ر له خویندنه وه ی دهقه که دا کردی و ههروهها کوده تای نه کتهر به رامبه ر به دهسه لاتی (دهق و ده رهینان) وه ههروهها کوده تای گشتی له لای (من) کوده تای بینهران به ته شکل کردنه وه ی نهو رهمزانه ی به خه یالی خو یان له جیهان بینی و روانینی خو یان بهو کرده ی نیو دهقیه و په یوه ندیه کانی که کاریگه ری ته واوی هه بو له سه ر هوشیاری بینهر ،

کوده تای نوسه ر بو گو رانه .. کوده تای ده رهینه ر دیسان بو گو رانه ، کوده تای نه کتهر بو گو رانه .. هه مو نهو کوده تایانه بو نهو کوده تایه ی بینهران .. چونکه نه گه ر بینهر نه بیته نشان دانی شانو واتای نییه .

.....

دهق دهرهينان

نهكتهر

..... بينهران

هه مو نه و كوده تايانه له دهسه لاتي دهق و دهرهينان گورانينان له هه مو بنه ماكاني نمايشتا كرد..
نهم گوراندهش واتايه كي نوئي به نمايشته كه به خشي و به ته واوي به توپري رهمز و نماژه و
ده لاله ت چنرا، له په يوه ندي ريگخستني به سيستمه مي نماژه به رجهسته ده بو كه نهمهش ده بيته
به رجهسته بوني ريگخستني فه زاي شانويي.

نهم نالو گوره ههر له دهق و دهسه لاتي دهرهينان به رامبه ر به ياري كه سه كان.. چونكه
كاره كته ره كان له رپي داهيناني خويانه وه توانيان نه و گورانانه بكن، فه زا له رپي داهيناني
نه وانه وه به رجهسته بو.

نهمهش له جيگه يه ك كه ديارى كراو نه بو.. (شوين كات) بو عديكي فه لسه في هه بو نه وهك
ماتماتيكي كه (شوين كات) ديارى بكرت، ههروهك كروتوفسكي نماژه يان پيده كات. به م
پييهش له و جيگه يه دا روداوه كانى له فه زايه كي به تاله وه خالي له هه مو شتيك له هه مو
شوينه واريكي بينايي و ديكور وهك شانو ته قلبيديه كان. به كت و پرې له رپي داهيناني
كه سه كانه وه له په يوه ندي به شته كان و نالو گور يان دروست ده بو، چونكه نهم نمايشته دا
شته كان له رپي كه سه كانه وه واتاي خويان هه بو له رپي نه مانه وه گورانينان به سه ردا ده هات ،
نه وهك جيگاي ديكور يكي مردو بو جواني. نهم گوراندهش به پيې روداوه كه به ر جهسته ده بو. له
لافاوه وه بو وشكاني هاتني كه شتي سدرا .

لافاو > _____ < وشكاني

رابدردو > _____ < - ئیستا

فەزای جیگە

< _____ فەزای درامی _____ >

فەزای خورافی فەزای واقعی فەزای ڕەمزی فەزای وەهمی

ئەفسانەیی ئەم نمایشتە سروشتی ئەدەقەووە وەرگرتا بو ئەمەش پەییوەندیەکانی فەزای خورافی بو بە فەزای واقعیەووە چونکە لەرێگەیی وەهمەووە جیگەییەکمان ئە عالەمی واقعیەدا نیشان دەدرا.. چونکە وینەییەکی وەهمی بو بو جیگەییەک ئە واقعی.

ئەگەر لێرەووە ئە پەییوەندیەکان، پەییوەندی شتەکان، موفرەدە، تیشک، دیکۆر، ئیکسوار.. پەییوەندیەکووە لایەتیەکان و پەییوەندیە ئایدۆلۆژیەکان و پەییوەندیە ڕۆشنبیریەکان برۆانین کە ئەم نمایشتەدا تۆرپکی دەلالیان پێک هینا بو.. ئە ئالو گۆری شتەکان و کەسەکان و هەئووشاندنەووی کۆدەکان و بەکو د کردنیان.

چونکە شتەکان ببونە ھۆکاریک بو ڕەوتی نمایشتەکە، ئەک وەک دیکۆر و شتیکی مردوی وینەیی ئەمەش کردی خویندەووی هەمو ڕەمز و هیماکانی ئە زەینی بینەردا بەرجەستە دەکرد.. چونکە شتەکان هەمو ئەو جیاوازیانەیان دروست دەکرد و ئە نیوان مروف و جیھاندا.. هەروەها هەمو کۆدە لاوەکیەکان ئەو پەییوەندیە ڕۆشنبیری و ئایدۆلۆژیەووە ئە ئە نجامی جیاوازی و ناکوکی کەسەکان و ئالو گۆری شتەکان.. چونکە دیکۆر هەر ساتە بە پێی ڕوداوەکانی گۆرانی بەسەردا دەهات ، دیکۆر جیگیر نەبو، ئە ڕیی جوئەیی کەسەکانەووە بەرجەستە دەبو، ببو ھۆکاریک بو جیاوازی ئەک وەک چەسپاندنی هەمیشەیی. ئە شتیکیەووە دەگۆردرا بو شتیکی دی.. ئالو گۆری ئە چرکە ساتەکاندا دەکرد..

سەرەتا کەشتی ڕەمزی زەمەن و رابدردویەک بو ئە ئیستای ئامادە بو نماندا ئەو رابدردووە نیشان دەدرا، بەم پێیەش جیگە شوینی ڕوداو و وینە گرتنی توخمەکانی شانۆبو، بەم پێیەش گوتاری شانۆییەکە پێک دەهات کە چنراوی تۆری ئامازە و هیما و شفرە و ئیقوونە و ڕەمزەکان بو، فەزا فەزای تەماشاکەرەن و تەماشاکراوان بو، بە تاییەتیش ڕەمزەکانی ئەم نمایشتە قسەکەر بون،

بەردەوام کردەى ئامادە بون و بزر بون ھەبو، ھەمو ئەو ونبوانە ديسان ئامادە دەبۆنەو ھە ساتەو ھەختى ئىستادا

(ئامادەگى رېك يەكە يەكە ئەگەل نەمايشتەكەدا ھەك دەستەيەك ھەلامدەرە، زۆرەي شانۆ شكالنەيە مۆدیرنەکان خواز یاری ھەلامدەنەنى دەستەى كۆمەلە، چونكە سەر بارى ئەخۆ گرتنى یەكەى ھۆلى بېناسازیەكە، كە پېویستە دواتریش ئە روى تیۆریەو دەست بەردارى ئەو ئەركەى ھەك تاك دەبیت كە فەزایەكى تاییەتى دیارى كراوى بە شیۆەییەكى ئاشكرا ھەییە، كە بەر پەرچ كرنیكى تاك رەھەندى بەرپەرچ دانەو ھەییەكى رېژەیی ھەییە دژى ئیك خشاندى مادى بەھەمو نمونەكانیەو، ھەروەھا دژى تیروانینیشیان كە ئە نجامەكەى دەبیتە ھۆى جەخت كرن ئەسەر پېزانینی كەسەكو، ھەلامدانەو ھۆى ئەبرى پېزانینی كۆمەلە و ھەلامدانەو ھیان ئەبرى كۆبۆنەو ھە خستە ناو ھۆى شیۆەییەك ئە گۆشەگىرى ئە ئەزمونى كۆمەلەكە (17 و 101 و 102))

ھاتنى بئەمالەى سدرە بە كەشتیەكەو جیاواز ئە ھەمو رەگەزى مرقایەتى.. بە بەرگیكى ئەفسانەیی كە رەمزی بەرگى دەریا بون.. بۆنى دەریا و ناویان لیدەھات.. و دەلالەتى زەمەنیكى بزر یان لیدەركەوت.. كە ئەو رابردوش ئەلایەن كەسى قسەكەرەو ئامادەگى ھەبو.. ھەر ئەخویندەو ھۆى دالەكانى بەرگەو تا زمانى جەستەو شتەكان ھەمو ئە پەییۆەندیەكى دەلالیدا بون.. ھېچ شتیك بە مردویى نەدەبىنرا پاش بە جیھینانى ئەركە دەلالیەكەى دەگۆردرا : ھەك (بەرگ، كەشتى) ھینان و لابردنى شمشیر، پەت، كتیپ، مورو.. تاد

بەم پېپەش ھەمیشە بېنەرەن شتى نوئیان دەبىنى... ئەمەش ئەو جیھانە ھەمە بو.. چونكە ئەو گۆرانانە ئەلایەن ئەو كەسانەو بو كە لاسایى ئەم جیھانە واقیعیان دەكردەو كە ئە جیھانى ھەمدا بەرھەم دەھاتەو

(ئەراستیدا ھەم ئەو ھەییە كە دەبیتە ھۆى كۆپەكى پېویست و بە پېچەوانەشەو گېرانەو ئەو ھەییە كە دەبیتە ھۆى دەستە بەركردنى ھەم (18) ل 38).

ھەم ئە فەزای شانۆیى خولقا، ئەو جیگەییە كە دەقى تیا پېشكەشكرا، ئەو دەقەى كە بئەمالەى سدرای خستە سەر واقیع و ئە ھەمدا بەرھەمى ھینایەو، ئەمەش بېنەر بەخەيالى خۆى تەشكىلى رەمزەكانى دەكردەو.

ئەو روداوى سەر سەكو ئەرپىگەى رەمز و نامازە و ھېماكانەو فەزایەكى رەمزی بو، كە بەمانای وشە فەزای سیمیانیە، فەزای رەمزی ئە دروست كرن و بەرھەم ھینان و داھینانى ئەكتەرەكانەو بو، بە پەییۆەندیەكانیان و بەو گۆرانانەو كە ئەشتەكاندا دەكرا.. ئەك ھەك دىكۆر، چونكە

تهنیا وینه‌یه‌کیان له‌جیهان ده‌داینی.. فه‌زا له‌سه‌ر بنا‌غهی پید‌او‌یستی و پ‌یش‌که‌ش‌کردنی مرۆ‌قه‌وه بو‌ه‌مو چ‌الا‌کیه ب‌ین‌اس‌ازی و نا‌وما‌ل و شار‌ستان‌یه‌ت‌یه‌کان داد‌ه‌ه‌ین‌را.. نه‌ك وه‌ك د‌یک‌ور‌یک‌ی مر‌دو، ه‌ه‌روه‌ها نه‌و فه‌زایه‌ی له‌سه‌ر شانۆ ده‌ب‌ین‌را به‌ش‌یک بو‌له‌و فه‌زا خ‌ه‌ی‌الی‌یه‌ی که فه‌زای شانۆ به‌ت‌وخ‌مه‌کانی ئ‌یک‌س‌س‌وار و بزوتنه‌وه‌ی نه‌ک‌ته‌ر له‌سه‌ر فه‌زای سه‌ک‌ویی به‌ر‌جه‌سته‌ی کر‌د‌بون چ‌ون‌که چ‌الا‌کی نه‌ک‌ته‌ره‌کان به‌و گ‌ور‌ان‌انه‌وه بو‌که له‌ش‌پ‌وه و و‌ینه‌کان‌دا ده‌یان‌کرد، گ‌یر‌انه‌وه‌ی نه‌و ر‌ود‌اوه و‌ینه‌یه‌کی وه‌می بو‌بو‌ج‌ی‌گه‌یه‌ک له‌ع‌الم، نه‌مه‌ش پ‌ابه‌ندی نه‌و وه‌مه‌ بو‌که له‌ فه‌زای شانۆ پ‌یدا ه‌بو، به‌چه‌م‌کی نه‌و پ‌ه‌ی‌وه‌ندی‌انه‌ی له‌ فه‌زای ر‌ود‌او و فه‌زای خ‌ور‌افی‌ه‌وه در‌وست کر‌اب‌ون، چ‌ون‌که نه‌م ن‌مایش‌ته بو‌به‌ره‌مه‌ین‌انی ده‌لال‌ه‌ت جه‌ختی ده‌کرد.. گ‌وت‌اری فه‌زا و‌چه‌م‌ک و نا‌وه‌رو‌کی فه‌زا سه‌ر‌به‌خ‌ویی وه‌ر‌گرت بو، نه‌مه‌ش پ‌ه‌ی‌وه‌ندی‌یه مه‌ع‌ریف‌یه‌کانی ده‌ساز‌اند چ‌ون‌که ده‌قی شانۆیی له‌ کرداری نه‌ک‌ته‌ره‌کان‌دا به‌ش‌دار بو، چ‌ون‌که فه‌زای در‌امی به‌ش‌پ‌وه‌یه‌کی گ‌شتی فه‌زای ج‌ی‌گه بو.

(خ‌و‌ینه‌ری ده‌قی در‌امی ده‌ت‌وان‌یت که نه‌و فه‌زای ج‌ی‌گه‌یه ب‌ین‌یت‌ه به‌ر‌چ‌او له‌ر‌ی‌گه‌ی وه‌س‌فی گ‌یر‌انه‌وه، که کاری ه‌ی‌ما (ال‌اش‌ارات)ی ب‌ی‌ستن و ب‌ین‌ین و ب‌ون‌کردن و بزوتنه‌وه‌ی هاوکاتی به‌د‌وای یه‌ک‌دا ه‌ات و‌کو‌ت ب‌کات بو‌ب‌ین‌ه‌ر له‌س‌ۆ‌زی شو‌ین کاتی د‌یار‌یک‌راو، ئ‌یره، ئ‌یمه، ئ‌یستا.. (19) ل60).

نه‌مه‌ش دا‌ه‌ین‌انی نه‌ک‌ته‌ره، ه‌ه‌روه‌ك نه‌م ن‌مایش‌ته که ب‌ی‌گ‌ومان ر‌ود‌اوی له‌م واق‌ی‌عه‌ی ئ‌یمه‌دا ه‌بو، چ‌ون‌که به‌رده‌وام ه‌ه‌نگ‌ری نه‌و زانیاری‌انه بو‌که له‌سه‌ر ب‌زر به‌مه‌ستی وه‌م و نه‌و ق‌ور‌س‌ایی‌یه‌ی که ه‌یه‌تی له‌ سه‌ر‌مان، به‌م پ‌ی‌به‌ش ن‌اماده‌گی ون ده‌بو ن‌اماده بو‌به گ‌یر‌انه‌وه‌ی پ‌ه‌ی‌وه‌ندی به‌و وه‌مه‌وه که ر‌ود‌اوه‌که ر‌ه‌خ‌سان‌د‌ب‌وی، نه‌مه‌ش له‌ر‌پ‌ی خ‌ه‌ی‌ال‌مان‌ه‌وه به‌ر‌جه‌سته ده‌کرایه‌وه ه‌ر ب‌ۆ‌یه‌ش فه‌زای شانۆ ده‌بو به‌و‌ینه‌ی و‌ینه‌یه‌ک، چ‌ون‌که نه‌و فه‌زایه به‌ش‌یک بو‌له‌ خ‌ه‌ی‌الی ب‌ین‌ه‌ر.. چ‌ون‌که فه‌زا ش‌پ‌وه‌یه‌کی ناش‌پ‌وه‌یی وه‌ر‌گرت بو.. به‌که‌سه‌کان پ‌ر ده‌کرایه‌وه، به‌ده‌سته‌یه‌کی کت و پ‌ری له‌ پ‌ه‌ی‌وه‌ندی به‌شته‌کانه‌وه وه‌ك ساته وه‌ختی در‌وست کر‌او ه‌مه‌یشه پ‌ه‌ن‌ج‌ه‌ری نو‌ی ده‌کرایه‌وه له‌ فه‌زایه‌کی خ‌الی.

(گ‌ور‌ینی شو‌ینی ت‌اب‌یه‌ت به‌شانۆی ئ‌یه‌امی به‌ فه‌زای در‌وست ب‌ونی ناش‌پ‌وه‌یی که پ‌ی‌ک د‌یت له‌ ده‌سته‌یه‌کی کت و پ‌ری بو‌ ن‌مایش‌ت‌کردن ده‌رده‌که‌و‌یت، له‌ ب‌ون‌یدا به‌ ه‌مان ش‌پ‌وه‌یه نه‌ك وه‌ك و‌ینه‌یه‌ک که نه‌ت‌وان‌یت ده‌س‌کاری ب‌کر‌یت (20) ل108)

س‌درا د‌یمه‌ن‌یی‌کی نو‌ی و پ‌ه‌ن‌ج‌ه‌ری‌یه‌کی نو‌ی ن‌یشان ده‌دا ه‌ه‌ر‌گ‌یز. نه‌ب‌ین‌راو به‌و ن‌ال‌و‌گ‌وره‌ی له‌شته‌کان‌دا ده‌یک‌رد.. ه‌ه‌ر ساته پ‌ه‌ن‌ج‌ه‌ری‌یه‌کی نو‌ی ده‌کرایه‌وه و نه‌وی تر لاده‌ب‌را.

* (حام: بۆچی دیسان منت راپیچ کرده که شتییه که توهه؟ که ده زانیت نه مه که شتی هه لبرژاره چاکه کانه؟ نایا یامی برام هه نه نه بو که به جیت هیشت تا نه بیته خوراکي شه پوله کان؟ نهی بو نه تهیشت منی نه گه لدا بم؟ بۆچی نه ویشت نه هینا تا نه گه ل خوماندا بوايه به خوی و گونا هه کانیه وه؟)

* سدرا (بویه به جیم هیشت تا نوقم بی له شه پوی توفانه که دا ، تا بلین : لهوی دو پله هه یه بوسزا: مردن ، سرینه وه (121ل)

نهم رابردوه له رپی ناماده گییه وه له نیستادا ده بینین (حام) به دوای ماهیه تی حه قیقه تدا ده گهری که هاوتای شتییک بن نه گه ل نه قلدا ، ههروهک هی دجر ویستنی ماهیه تی حه قیقی مانای حه قیقه ت هاوتای شتییکه نه گه ل مه عریفه ..

حام به دوای گه رانیکی وردی هه یه دهیه ویته حه قیقه تی شیوه که و واقعییه تی بزانیته ، به لام سدرا ده ییه ستیته وه به سزا و مهرگ ، سرینه وه مسخی بۆ داناوه .

ههر لیروهه له ریگی (به جیت هیشت) (نه بیته) (لهوی دو پله) بهم جوړه نیروهی فهزای دهگریته وه ، واته نهم نمایشته پروژیه که بو بۆ تازه گهری نهک له واتاکانی رابردودا نوقممان بکات ، نهمهش گرنگی فهزای سه کوویه . وینه گرتنی گیرانه وهی جیگی وهمی چونکه ههر جیگیه که له فهزای سه کووی وینه یه که له جیگی نیمه له عالمی واقعییدا ، به لام نهم جیگیه جیگی خنکاندن یام کوویه؟ دریا ، یان جیهانیکیه بو به دریا؟! ههر بویه نهم وههمه عالمی واقعی لیگورین ، یام ره مزای به شه ریته بو ، نهمهش ستراتیزیه تیکی نمایشته که بو . بهم شیویه :

یام (لیروهونی من و لهوی بونی نهو و تاوانبارکردنی تو)

نهمانهش په یوه ندیان به داهینانی فهزای شانوییه وه هه یه چونکه هوکاری شیکردنه وهی هه مو رهوتیکی نمایشت کو ده کانی له ریگی ریخستنی فهزای شانوی و فهزای نیو که سایه تی (بیشخصیه) وه یه ههر لیروهه شیکردنه وه که مان ده چیتته سهر نهو دهسه لاتهی رابردو و نیستا ، چونکه له دوای سدرا دهسه لات له رپی غه ریزهی لیلیت وه یه نه وه کان به کوشتنی باوک توشی گومان ده بن بهم پییهش دوای سدرا لیلیت له رپی غه ریزه که یه وه که ژنه نهمهش له سهر بنه ماکانی چیژه وه سدرا وهک په یام به ریگ بۆ نهو بانگه وازه دیاریده دا ،

نەوھتا یامی کوری بە جیھیشت لیڕەشدا دەسەلات کۆمەڵیک دەلالەتی ھەبە لە پستی زەمەنی
روداوەکانەو، دواى کوشتنى سدرای گومان دروست بو:

* ھام کى ئەمەى کرد؟

* ھام: کى ئەمەى کرد؟

* یافت: کى ئەمەى کرد؟

* ھام: تۆ

* یافت: تۆ

* ھام: نیوھ (22ل5)

ھەر لیڕەوھ گومان و کیشەکانى دەسەلات دەردەکەوێت ئەمەش لەرپى غەریزەى لیلیت ھوھ بالا
دەبیٹ.. ئەو بە غەریزەکەى ھەمویان سەرقال دەکات.. بە تاییەتى شەرھکان لیڕەدا گواستەوھى
دەسەلات لە سدرای < __ > لیلیت لە نیڕەوھ بو > < مى.

ئەم پەییوھندیانە لەلای لیلیت ھەر لەھەل لەرزینی پەنجەکانى دەستیوھ و بزوتنەوھى
برژانگەکانى چاوى بە تاجەکەى سەر سەریوھ دەسەلات بو بەوپیگەبە لەرپى غەریزەوھ
دەبیوێت کۆتایی بە نەوھکان بەینی، ببوھ شوھ ئەوھ کردەى کوشتن:
(کوشتنى سدرای) و (یام لە توفاندا) و (کوشتنى ھام) ھەرۆھە یافت و عمرا..

بەم پییەش غەریزەکەى لیلیت بو دەسەلات لەرپگەى مەرگەوھ بالا دەبو.. کوشتنى نەوھکان. بەم
پییەش ئەم نمایشتە توانى فەزایەکی درامى بخوێقینی بو تۆرى رەمز و ھیماکان.. نامازە
جیاوازەکانى لە لا پەرەبەکی سپیوھ بەرجەستە دەکرا ھەرۆک مۆریس رینۆ لەسەر کۆکۆس دەئى
:

(شانۆى نمونەى لەلای کۆکۆس ئەوھبە کە لە لا پەرەبەکی سپى دەچیت کە دەتوانیت ھەمو نامازە
جیاوازەکان لە خو بگریت کە بیگومان ئەمانەش کە سایەتى شانۆبەکەن (23ل12)

سدرای لا پەرەبەکی سپى بو چونکە ھیچ شوینەواریکی تیا نەبو.. لە فەزایەکی ناشیوھى روداوەکان
بەرجهستە دەبون.. لە پەییوھندى و چۆنیەتى نامازە و تۆرە دەلالیەکان لە رپى ئاڤو گۆرى
بەردەوامى جیگەى سەکوێی.. ئەمەش لە رپى ئەو فەزا خەیاڵیەى بەشیوھبەکی ئاشکرا دەزاندرای
کە ئەوھ شوینی روداوە کە وینای دەکات لەسەر شانۆ، چونکە فەزای وەھمى لەرپى خەیاڵەوھ
تەشکیل دەکریت بەوینەبەکی خەیاڵى، ئەمەش ئەو پەییوھندیانەى لەسەر فەزای سەکوێی

(فهزای سهکۆیی ناماژهی واقعیی دروست دهکهن له چوار دهوری نهو روبهروی که جوئهی که سایه تیه کانی شانوی تیدایه و توژیینهوهی نهو رهزمانه کیشه کومه لایه تیه کان رۆن دهکاتهوه (38 ل 24))

نهمهش له فهزای سهکۆیییدا ههمو په یوه ندییه کانی تیشک و ئیکسوار و دیکۆر دهگریتهوه به په یوه ندی نه کتر به ههمو یانهوه ههر بویهش گرنگی فهزای سهکۆیی نهوهیه ..

نیهردا نهو رایهی ئۆیرسفیلد له سهر بریخت گۆرانی به سهر دا دیت ، چونکه لای ئوبر سفیلد له سهر (ون بونه) نهو باس لهو ونبونه دهکات که ناماده بیتهوه له ئیستادا چونکه فهزای سهکۆیی ههمیشه ده بیته زانیاریمان بداتی له سهر بزر (الغائب) به نامانجی وههم و بهها واقعییه کهی ، چونکه لای نهو فهزای سهکۆیی وهگرانیکی مادیه بو وههم و فهزا له بنه رتدا تهشکیکردنی ره مزه کانه نهو تهشکیل کردنه فهزاییه پابه نده به وههمهوه

(زاراوهی فهزای شانویی دیته پیشهوه که جاریک مه بهست له جیگهی شانویییه و جاریکیتر مه بهست له فهزای درامی ناویته بوه یان به پیچه وانهوه (25 ل 33))

وههمیش له فهزای درامیهوه سرۆش وهردهگریته که نهو دیاریکردنی فهزاییه له لای ئۆیرسفیلد جیاکارییه کی هیه .. ئۆیرسفیلد و بیتهر برۆک ههر دوکیان له سهر نهوه ریکن که شانۆ له سهر تادا فهزای به تانه به لام شانۆ که جیگهییه دو شیوازی هیه

شانۆی بولیشار که شانۆیه کی بۆرژوازی تهقلیدییه و جیگهی سهکۆیی دیاریدهکات له روی بینهران و جاریکیتر به دیکۆر،

به لام شانۆی تهخت به پیچه وانهوه ههر شتییک له سهر سهکۆیه له په یوه ندی بهرده وامدایه له نیوان نه کتر و بینهر.

لهم نمایشتهدا جیگهی سهکۆیی و دیکۆر دیاری کراو نه بون شته کان له په یوه ندی بهرده وامدا بون له نیوان نه کتر و بینهردا. فهزای شانویی وینه یه کی ئیقۆنی بو بو فهزای دهرونی و په یوه ندییه کی به لگهی به وههمهوه هه بو .. ههمو په یوه ندییه کان روداو و گیرانهوه.

ناماده کردنه وهی رابردوی روداو هکان وههمیک بو که به دروست بونی وینه کان له خه یالدا تهشکیل دهکرا .. جیاوازی جیگهی سهکۆیی و بینین له وههمهوه دیاری ددها .. ههروهک هال له بارهی قسه یه کی رۆلان بارت ههروهک نهو ده لیت :

(فهزای جیگهییه کومه لایه تی ههول ددهات بو گواستنه وهی روداوی کتوپری کاری بیناسازی تاکی له ناستی قسه کردنهوه بو ناستی زمان (26 ل 50) .

گرنگی فهزا نه وه دایه نه هه مو بنه ماکاندا سهر نه نوی نیشته جیمان بکاته وه.. شتی تازه و رودای نوی بینین ، بهرده وام گوران نه شته کاندا هه بیته ،
گوریک هاته سهر شانو گوری سدرای بو مانای سدرای ناماده گی هه بو.
به نه لافاو (سدرای - یام - هام - حام - یافت)
دوای توفان (سدرای - هام - حام - یافت - لیلیت - عمرا)
کوئایی (لیلیت - هام)

سدرای له ریگی که سی دوه مه وه و کرده ی ناماده بون و بزر بون ناماده گی هه بو.. چونکه جیگه واتایه کی مه جازی له سهر که سه کان هه بو و په یوه ندی شته کان به جیهانی دهره وه ،
تاجه که ی لیلیت رهمزی ده سه لات و جیگر تنه وه ی بو ، هه ناما قوکه ی به موروه کان رهمزی کوشتنی نه وه کان بو یان نه هه لبرارد نیان ..

جگه له مهش شهره شمشیری براکان (خه نجهر و پته و شمشیر و عهره بانه و بهرگ و کتیب... هتد)

هه مو نه مانه ده گوردان نه شتی که وه بو شتیکی دی... ناماژی نه شانوییه وه کونزان باسی ده کات :

یه که م بیستنه دوه بینین ، لای وایه ناماژه بینینه کان هه مو یان نه فهزای جیگه دا کار ده که ن و ناماژه بیستنه کان نه ریگه ی زه مه نه وه ده گو یزین نه وه. ****

هه مو نه و گوران و په نجهر نوئیانه ی که نه م نمایشته به پی ستراتیژ بو ، نه ک لاهه کی نه وهش توانای کاستی نیشه که بو که توانیان ریگخستنی فهزای شانو بکه ن به فهزایه کی ناشیوه یی بهرجه سته بکه ن ، نه مهش نه م جیاوازی فهزایه له لای نه دوارد هال سی شیوه ی سهره کی هه یه :

(بواری جیگیر و بواری نیمچه جیگیر و بی شیوازین ، فهزای جیگیر هه مو شیوازه کانی بیناسازی ستاتی ده گریته وه نه شانودا ، نه م بیناسازیه ستاتیهش په یوه سته به شیوه ی سهره کی بینایی خودی شانو ، ره هه نده و هوئی شانوی شکلائی و خانوه کانی نوپیرا و شانو ئیتالیه کان.. تاد فهزای نیمچه جیگیر هه مو نه و جیگایانه ده گریته وه که ده توانریت بجوئیرین به لام نه و دینامیکیه تیا نییه که له بناغه دا هه یه ، هه مو نه و به شانیه که دیکور ده یگریته وه نه شانودا هوکاره کانی تر وه ک روناکی و ریگخستنی شانو و هوئی شانوی بی شیوه ییه کان ، به لام جوړی سییه م فهزای ناشیوه یی پیوه ندیه دور و نزیکه کان ده گریته خو له نیوان تاک و گوراوه کاندا و

صلاح جلال

یهکه تاییه تیه کانی نه میس به سهر شانودا په پیره و ده بیټ له نائو گوری ئیدای نه کته ره کان، نه کته رو نه کته ریان بینه رو بینه ر- بینه ر 27 ل 99).

لیره شدا جیاوازیه کانی نیوان شانوی ته قلیدی که وهک وینهی ته قلیدی ده مینیتته وه توانای جولاندنیان نابئ له گهل شانوی نوی که فریشته کانی نمایشته ده توانن له رپی داهینانی خویانه وه گورانی شته کان بکن.. نه مهش دیاری کردنی شانوی نوی که فهزایه کی ناشیوهی هیه له په یوه ندیه دور و نزیکه کانی نیوان تاک و گوراوه کاندای و یه که تاییه تیه کانی لیره شه وه کوتاری فهزا و سیستمی ناماژهی به رجه سته ده بیټ... چونکه به ردهوام بیر یارانی سیمیا ئیکوئینه وهی له سهر ده کهن، چونکه هه مو نه و په یوه ندیانه تاییه تی به فهزای شانوی ددهات له روی شانوه سیمیا ییه کانی زانستی بروکسیما به ره هم هینانیکیان به شیوه یه کی گوره هیناوه ته دی واش بوی ده چن که نه مه به کار هینانی مروقه بو نه و فهزایه کی که دوری داوه وهک کومه ئیک یه که ی روشنبیری درامی خاوه نی چه ندین هیما تاییه ته بو هه مو گه لیك له گه لان 28 ل 51)

فهزای شانوی به شیوه یه کی گشتی وینه یه کی ئیقونیه بو فهزای دهرونی و ته شکلی نه م فهزاو په یوه ندیه به وه هه وه به فهزای خه یائی.

سدرا له رپی نه و نائو گوره کی که نه نمایشته که دا به ردهوام هه ی بو ههر له لافاو و بهر له لافاو و دوای لافاو و سته کانی ئیستا و ناماده بون له ده سه لات و غه ریزه و نه یینی و ناکوکی... تاد به م پییه ش په یوه ندی به یه ک گه یشتن دروست ده بو، هه روهک هال نه و په یوه ندیانه دیاریده کات : (له راستیدا نه و ریگه یه کی که مروقه ریک ده خات له فهزادا شیوازیکه له شیوازه کانی پیگه یشتن که مروقه ملکه چیه تی هه روهک به شیک بیټ و جیا نه بیټه وه له تاکه کانی تر 29 ل 47) نه مهش پابه نده به ریکه ستنی فهزا و سیستمه ناماژیه کان.. نه و په یوه ندیانه کی به گشتی له فهزای شانوییدا په یدا دهن.

نه وه تا لیلیټ له کوتایی نمایشته که دا بولای سدرا ده چیتته وه :

* (زهوی دره ختیکه له قور و مروقه له قور رواوه) ل 19

کوتایی دینی :

* (هسته نهی سدرا هسته (30 ل 19 و 20))

صلاح جلال

سدرا دهرده که ویته وه واته سدرا لییره یه ناماده یه، نه مه ش داهینانی فهزایه ... نه مه ریخستنی کوتاری فهز او بهر جهسته بوئیته تی، نه م کرده ی (ناماده بون و بزر بونه) نه نیستای نیمه دا ناماده یه، سدرا نه گوره که ی هه لده ستیته وه < ___ > سدرا ناماده گی هه یه .
به م پییه ش نه م نمایشته ناو بو هیج که سیک نه ییده توانی دوجار خوی بشوات سدرا (ناو) بو...
1999/9/17

په راویز

* پروانه سیمیا المشرح و الدراما / یان الفضاء المشرحی)
** پروانه ژماره (50) رۆژنامه ی دهنگی میله ت
*** پی دهچیت هه نه ی چاپ بیته، که نه دهقی دهرهینان کراوه (هزه الساعه مبارکه لا اری او نسرا او غرابا (او) یه که م زیاده یان (ای)
**** (البی شخیصیه) زاراوه یه کی کامله نه نیوان که سی شخصی و نمونه ی بینصی پروانه (سیمیا المشرح و الدراما)
***** پروانه الفضاء المشرحی

سه رچاوه کان

- 1) الفضاء المشرحی / اکرم الیوسف / درسه سیمیانیه : جلال جمیل محمد / دار المشرق / مغرب / الطبعة الاولى لسنة 1994-2000 ص 46.
- 2) (المكان ... الفضاء.. الحیز) من اجل الاشتباك الاصطلاحی / کریم رشید / مجله عمان / العدد 43 فی کانون ثانی 1999 تصدر عن امانه عمان کبری ص 8.
- 3) فلسفه چیسته؟ مارتن هیدجر / ت : مجید مددی / چاپ اول / ت فارسی 1367 ص 18.
- 4) (المكان ... الفضاء.. الحیز) / کریم رشید / ص 8.
- 5) الفضاء المشرحی / اکرم الیوسف / ص 29.
- 6) (اشکالیه المكان) الفضاء فی نقد المشرحی / عواد علی / مجله عمان / عدد 38 فی اب 1998 تصدر عن امانه عمان کبری الفضاء / ص 33

- (7) نفس مصدر/ ص 35 و 36
- (8) الفضاء المسرحي/ اكرم اليوسف/ نفس مصدر/ ص 51 و 50.
- (9) نفس مصدر/ ص 58.
- (10) سيميائية المسرح والدراما/ كير ايلام/ ت: رنيف كرم/ المركز الپقفافى العربى / الكعبه الاولى 1992 بيروت ص 145
- (11) سدراف نص الاخراج/ تالف د. غزعل المافدى/ اخراج د. فافل فلفل ص 1.
- (12) نفس مصدر/ ص 2.
- (13) اشكالفه المكان (الفضاء فى نقف المسرحى/ عواف على/ ص 34.
- (14) نفس مصدر/ ص 34.
- (15) نفس مصدر/ ص 35.
- (16) باحثاف عن نوع من ففءل مع المكان المسرحى/ فاففس كوكس/ شاعر سفنوغراففا و مهندس موطن الففالف/ عواف على/ مفله عمان عفف 36 فى فزفران 1998 فففر عن افافه عمان كبرى ص 10.
- (17) سفمففاء المسرح والفراما/ كفر افلام/ نفس مصدر ص 101 و 102.
- (18) اشكالفه المكان (الفضاء فى نقف المسرحى/ عواف على/ ص 38
- (19) . الفضاء المسرحى/ اكرم الففوسف/ ص 60
- (20) سفمففاء المسرح والفراما/ كفر افلام/ ص 108
- (21) سدراف نص الاخراج/ ص 1
- (22) نفس مصدر/ ص 5
- (23) باحثاف عن نوع من ففءل مع المكان المسرحى/ عواف على/ ص 12
- (24) (اشكالفه المكان) الفففاو فى النقف المسرحى/ عواف على ص 38
- (25) نفس مصدر/ ص 33
- (26) الفضاء المسرحى/ اكرم الففوسف/ ص 50
- (27) سفمففاء المسرح والفراما/ كفر افلام/ ص 99
- (28) الفضاء المسرحى/ اكرم الففوسف/ ص 51
- (29) نفس مصدر/ ص 47
- (30) سدراف نص الاخراج/ ص 20

صلاح جلال

له ژماره 41 ی گوڤاری رامن سانی 1999 دا بلاوېوته وه .
به سی ژماره ی روژنامه ی هیومانیزم بلاوېوته وه جاریکی تر که دو ژماره یان هه له ی بی سنور تیادا
کراوه . به شی سی خوم هه له چنیم کردوه . توانیم به چاکی به به بی هه له و ریکخستنی
بکه مه وه . نیره دا بلاویان بکه مه وه .

2007/7/21

نه نته رنیتی شار